

Nro. 40.

A' FELS. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Inskált Bétsből, Pénteken Novembet 14-ik napján
1806-ik éftendőben.

B é t s.

Mely igen bétsülje a' mi kegyelmessen uralko-
dó Fels. Fejedelmünk a' maga hív alattavalóiban
a' hasznos érdemeket; és melly igen kívánnya azo-
kat illendőképen meg is jutalmaztatni; annak újabb
tanubizonyosságát, adta Méltos. *Lossonezi Gyurky*
István Cs. Kir. udvari Tanácsos Urban; a' kit hogy
a' Fels. Udvari Magy. Kancelláriától a' Fels. Sep-
temviralis Táblához egész vigasztalással; 's eránta
való meg külömböztetett Kegyelmességének tellyes
bizodalmaival el bortsáthasson; Csász. Kir. titkos
Tanácsosi rangal. tisztelt meg;

R r

Tekint. Abaúj Vármegyének igen érdemes, és első ifjúságától fogva a' Haza szolgálatjában forgó első All-Ispányát, Tek. Bizaki Puky László Urat; még a' múlt Julius hónapjában Kir. Tanácsossá tenni méltóztatott Fels. Urunk.

Hadi Történetek.

Széziai szélekről Oktob. 19 ikén írták, hogy ott is reményesség felett mindenek hadi ábrázatba öltöztek. Hertzeg *Bangrätziont* az előjáró Orosz sereggel Breszlauhöz várak; az Orosz ármádia nagy erővel közelget a' tsatázó mezőre. A' Pruszus Király elment Königsbergbe, oda várván magához Konstantinus Nagy Hertzeget. A' Királynéről azt írják, hogy Petersburghba vette volna útját, a' Királyi Familiának egyéb része pedig Danczkába. — Már olyan sok győzedelmi tudósításokat adtak ki a' Frantziák, hogy némeikről emlékezetet is alig érkeznek tenni e' közönséges levelék. A' Monakhiumi egygyik leg újabb Ujságban ezek fordultak elő: 1)szor, egy Proklamatiája Napoleonnak a' maga katonához, a' melyben azoknak vitézségeket magasztalván, azzal biztatta őket, hogy az ellene útban lévő Orosz seregeket nem fogja Berlinhez várni, hanem fél útnyira maga eleikbe megyen, a' kik egy második Austerlitzre fognak találni Pruszsiában — 2)szor, egy *Berlini* levél, a' mely szerint *Spandau* és *Stettin*, az utólsó 160 ágyukkal és sok egyéb holmival, kapituláltak; az *Albis* és *Odera* között találtató Pr. seregek rész szerint elfogattak, rész szerint körülvétettek minnyájan; a' Prusz. hadi fagjok már 100 ezerre, az eluyert ágyuk 600-ra, a' zászlók 150-re teltek; a' Fr. lovas-

ságnak lódogában már semmi fogyatkozása nincs, és még 6000 darab ló van kiosztani való. *Davoust* által ment az *Odera* vizén Frankofurtumnál. A' Király csak 12 vagy 18 ezer emberrel szaladott által a' *Weichsel* vizein. Princez *Jeromos* is Frankofurtumnak vette útját a' Würtembergai és Bavarus seregekkel. De mind ezek iránt még bizonyosabb tudósítás kívántatik.

Angliából azt írják, hogy ott is véghetetlen hadi expedíciókhoz való készülétek tételnek. A' Király kiadta egy körülállásos h iradásban azon indító okokat, a' mellyekre nézve Lord *Lauderdale* nek a' Fr. Országgal való békességes alkudozást félbe kellett szakasztani.

Gen. *Moreaunak* ismét megújult az emlékezete. Azt mondják, hogy Londouban járt, és onnét által evezett a' száraz Európába.

* * *

Folytatása a' Pruszsus Király' Hadhirdetésének:

„Ki hihette volna, hogy *Napoleon* éppen azt a' szempillantot választaná-ki Pruszsziának leg érzékenyebb módon való megbántatására, a' melyben a' Király a' maga áthatatosságának és szava' megtartásában való hűségének, a' Fr. Országlószék eránt leg nyilvánosabb bizonyosságát és példáját mutatta. Kinek nem jut eszébe, miként bántatott meg *Anspach* tartományát tavaly Oktob. 3-kán az Erőljárókóak és Kir. Ministereknek minden protestálások mellett! Így folyt, a' mindent megbotsátó mértékletességnek és a' szó megtartásában végig áll.

landó egyenességnek azzal a hatalom visszaélésével való, sok esztendőktől fogva tartó tusakodása, a' melly az eltsábító szerentse miatt semmivel nem gondol, és minden tselekedeteit ezen szerentséjéhez alkalmaztatja. —

„A' Király tudtára adatta vala a' Fr. Ország-lószéknek, hogy minden véle való öszszekötési e-tését feloldoztatva lenni tartja. Seregeitezen környülállásokhoz alkalmaztatott lábba állította. Meg volt ő F. ge tökéletesen győződve affelől, hogy a' Fr. Birodalom' szomszédjai' bátorságoknak, tsak egy erőss fundamentomra helyheztetett és minden Hata' masságok által kezesség alá vétetett békeséges Alkú, szolgálhatna bizonyos zálogául. Ő Kir. Felsége ajánlotta vala magát a' Szövetségseknek, hogy egy ilyen békeséges munkában a' szöszöllőságot magára vállalni és azt egész ereje által előmozdítani kész lenne. Prusszia semmi nemű gondolatlan bosszuszálló czélozásra nem halgatott ezen szempillantásban. A' már véghez ment hadakozásoknak folyamatjokban előfordult történetekre visszatérni telyességgel nem akart, azt tartván, hogy ezek már fennálló Kötések általmegerősítettve volnának. Nem egyebet, hanem tsak éppen ezen Kötéseknek bételyesítettéseket, de ezt minden határ nélkül, kívánta. Gróf *Haugwitz* Bétsbe vette útját, a' hol *Napoleon* ekkor tartózkodott: hanem alig töltvén el néhány napokat, az alatt a' dolgok egészszen más ábrázatba öltöztek. A' Bétsi udvart a' szerentsétlen történetek feyveroyúgvásra vették vala, a' mellyet nem soká a' békeségnek is követni kellett. Az Orosz Császár feláidozta a' maga nagy lelkű czélozásait Szövetség-

gese akaratjának, és vissza indította seregeit országába. Pruszsia egyedül maradt a' tsatázó mezőn; az egész Európa java helyett az önnön maga és szomszédjai bátorsagokat kéntelenített szeméi előtt forgatni. A' Fr. Császár egy békességes plánumot terjesztetett Gr. *Haugwitz* eleibe, a' melynek ezek voltak fundamentómos feltételei: — Fr. Ország' részéről, az egymás birtokaiért való költsönös kezesség, a' Török birodalomnak megválnathatatlansága, és a' Psoni Békesség következéseinek Pruszsia által leendő jóvá való hagyatások, Pruszsia részéről pedig Hannoverának ő általa, az ő Frantzia országnak által engedendő három tartományaiért leendő elfoglaltatása. Az első része a' *Napoleon* kívánságának, ha néki azt megtartani tettett volna, leg alább egy zálogos és megállított politikai intézetet ígért Európának: hanem a' Psoni Kötés' következései egész Európára nézve közönségesen szerentsétlenné voltak. Pruszsia azonban egyedül magát áldozta volna fel, ha az ellen feltámadott volna. Ő úgy ítélte, hogy tsakugyan jó lenne a' Fr. ország törvéntelen terjeszkedésének ennyiben is határt szabni, azt feltévén, hogy a' *St. Cloudi Udyar* szeméi előtt a' Kötések a' szóbeszédnél valamivel többet érnének. Ezen Kötést tehát minden tartózkodás nélkül jóvá hagyta a' Király. — „Pruszsia nem lehetett addig telyességgel bátorságban, valameddig Hannoverának az őtet telyességgel nem illető hadakozásokba belételegyedni kellett; ennek tehát akár mi árron eleit kellett venni: errenézve eltökéllette vala Pruszsia magában, hogy a' Frantziákat oda vissza ne bortsássa, a' mellyet tsak két mó-

don alkudozás vagy pedig hadakozás által érhetett-el. Három sok esztendőktől fogva boldogságban élt hűséges tartományoknak, ezen czélnak elértetése végett lett oda engedése, egy olyan áldozattétel, amely telyességgel semmi dítsóségszömjühozás plánumával méro serpenyöbe nem tétette hetik. Azonközben Hannoverának elnyerése nélkül tsakugyan ezek a három Pr. tartományok is minden hadakozásnak kiütésekor kitétetve lennének az inségeknak. Mind ezen fontos indító okok mellett is tsakugyan az alatt a' meghatározott feltétel alatt állott rá ő Pr. F. ge ezen három tartományainak Hannoveráért való eltserelésére, hogy ezt, a' közönséges békeségnek helyreállásáig elhalasztani, és az Anglus Király' megegygyezését elvárni kellene. Ezen Alkuban minden körülállások Fr. Országának voltak kedvezők: egy az, hogy új zálogokat kapott foglalásainak megerősítettésekre; másik, hogy olyant adott Pruszsziának, a' mi nem magáé volt, a' mit még egy bizontalan kimenetelű hadakozás által tehetett volna magáévá; 's a' Pruszsziától kapott tartományok által gazdagithatta Szövetségeseit. Hanem egy olyan politika között, a' melly mindent megteszen a' mit megtehet. 's meg egy oly egyenesség között, a' mely még hiszen a' kötelesség és ígér-telyesítésnek, mindenkor igen különbözö a' tusakodás. Ennek tapasztalására elközelített a' Király. Frantzia országtól függött, hogy azokat a' módosításokat, a' melyek alatt a' Király ezt az Alkutt elfogadta vala, ha tettzeni fog vissza vesse: hanem nem tselekedte, valameddig az egész Pr. ármádia hadilábon állott; addig mind bőkezű volt a' baratsagos biztatásokkal. Hogy an-

nál inkább hitelt kaphasson, haladék nélkül munkába vétette az Alkú feltételeinek végre hajtását ott, a' hol néki kedvezők voltak. Hanem mihelyest a' Király seregeit vissza hívatta: azonnal hangot változtatott a' Fr. Országglószék is. Párisban azonnal visszavették a' Bétsi Alkú mellé ragasztott módosítások. Pruszsziát a' leg veszedelmesebb dolgokra kényszeríteni próbálták, a' mellyeknek az akkor Párisban lévő Gróf Haugwitz ellenek állván, a' Fr. Országglószék az Alkúnak minden módosítások nélkül való bétöltetését, a' Pruszszia három tartományoknak által engedését, 's meg azon páncsnak visszavétettetését, a' mely szerint Pruszszia azt tette vala közönségessé, hogy Hannoverát mostanában csak addig-a' meddig (*interimáliter*) foglalná el, kevély hangon kívánta Pruszsziától. Az ígért nyereségnek egy részét eldisputálta tőlle; azt kívánta, hogy a' Német kikötőhelyeket éppen oly módon zárja-bé Pruszszia az Anglus hajók előtt, mint a' Frantziáknak Hannoverába való visszaterések által bésárattatak volna. A' Király által látta végezetre a' Fr. Császár barátságának valóságos mivoltát, látta, hogy ezen állapotnak örökké ilyen következesei fognának lenni. Nem egyéb volt ez egy tsupa elaltató italnál, a' melly egy még magát erőben lenni érző Hatalmasságnak adattatott. Már mostanában minden kedvező körülmények a' Napoleon részén állottak. A' Fr. seregek visszatertek vala: az övéi ellenben, valami tsékély mozgulásokat kivévén, a' mellyeknek a' megszalott Német birodalom igen hamar örvendezett, holmi apróság fogások alatt a' Remson innen fészkeltek vala meg magokat. A' leg első összehatalkozás ve-

szedelmeket szülhetett volna. A' hadakozás, a' mely nem mindenkor a' leg rosszabb dolog, az ekkori környüállások között leg veszedelmesebb lehetett volna; a' melyre nézve még egy ideig csak a' maga eddig való megalkalmaztatása mellett akart még maradni ö Királyi F'ge. Erejét, a' melyre Európának soha még nagyobb szüksége nem volt, a' már ekkor előre ellátható szempillantatra tartván, 's leg alább az Eszaki tsendességet hátorságba helyeztetvén, az uj Alknt megerössítette.

„A' Fr. Országba való bizodalom már egészen oda vala. Pruszsia állallatta, hogy ötet az ö gondolt Szövetségesse, mihelyest az ö meggyengítésére a' maga veszedelme nélkül alkalmas-ságot talál, azonnal meg fogja támadni; most már elhitte Pruszsia, hogy, van a' ditsösségszomjuhozásnak olyan grádittsa, a' mely soha meg nem elégedhet, a' mely egy dolognak törvéntelen elfoglalása után a' másikat, némelykor plágum nélkül is, hanem mindent elnyelni kívánó indúlattal, megszünés nélkül halad továbbtovább; elötte minden eszközök, fogyver akár penna, erőszak és esküvés, egyformák lévén, csak czélját érhesse. Hanem mikor már mind ezeket látta is a' Király — illy nagy creje van az itt leirt politikának, a' felett, a' mely csak egyenes akár lenni — még is bétöltötte az Alkunk minden pontjait szövetségeshoz illó lelki-esmérettel. Tudva van mi némü bajoskodása vala ö' miatt Angliával, a' melyből ugyan semmi hasznot nem vett Fr. ország: hanem még is örvendett titkon, hogy két olyan Udvarokat összeszereshetett, a' mellyek ha egygyességben maradtak volna, árthattak volna néki. Csak is ebben a' te,

kintetben volt eddig is Fr. ország előtt az ő Pruszsiával való szövetségének valami kitsiny betse, hogy az, ez által másoktól elválasztatott, olyan vele, kedésben lévén Fr. ország, hogy Pruszszia is részes lett volna az ő sok szerentsétlenségeiben. De ennél még tovább nézett a' Fr. politika; mingyár meg fogjuk látni, miként erőssíti, hogy semmi elensége nem volna, a' kitől félhetne, úgy okoskodván, hogy Austriát semmivé tette; 's végezetre miként veti-le az Álorcztát, 's miként tapod-meg lábaival nyilvánosságosan minden törvént és kötéseket, minekutánna' az Orosz Birodalomról való ítéletében éppen oly tudatlanságát mint vakmerőségét kinyilatkoztatta, 's Pruszszianak úgy látszó tsendessége által megvakított volt. Három hónap múva az Alkunak aláíratatása után, annak már minden pontjai megrontatva valának. —

„Az Alkunak azon szempillantat béli *Status quo* tételét vala fundamentomává, a' melyben megkötött, és mindének felett, hogy a' Német birodalom és annak Rendjei, úgy maradjanak-meg, a' mint ekkor voltak. Ennek felette, az Austriai Császári Felség, mind a' két fél által meg-erössített abban az állapotban, a' melyben a' Posoni Kötés által meghagyatott vala; következésképpen mind két fél kezességet vállalt néki a' Német Császári Koronáért, 's annak jussaiért,

(A' többi következik.)

Frantzia Birodalom.

Párisból Október 30-kán. — A' *Moniteurben* kijött tizenötödik Hadi Tudósítás, a' nagy armádiától Wittenbergából Oktob. 23-kán: — „

„Itt következnek azok a' tudósítások, a' miket ezen különös hadakozás' okairól összeszedhetünk. A' *Wedmarban* hadi fogságban megholt Generális *Schmettau* készített vala meglehetősen keménységgel egy irást, a' melyben azt vette-fel fundamentomúl, hogy a' Fr. armádia úgy nézhetné magát, mint a' mely betűletében megsértetett volna, a' mely azonban még megverhetné a' Fr. sereget, és a' melynek szükségesképpen el kellene kezdeni a' hadakozást. A' megölettetett G. *Rüchel*, és Gen. *Blücher*, a' ki a' Frantzia jószívűséggel visszaélvén tsak ezen ravaszságának köszönheti megmenekedését, aláírták ezen irást, a' mely olyan formába völt vétetettve, mint a' Királyhoz intéztetett Kérelom. Az elesett Princz *Lajos* minden tehetsége szerént pártfogója völt ezen sértegető irásnak. A' gyuladás minden feléerőt kapott. Hertzeg *Braunschweig*, a' ki arról esméretes, hogy állandó akarattal és tulajdonsággal nem bír, a' hadakozás' kívánóihoz tsatolta magát. Az irás a' Királynak által adatott. A' Királyné válalta vala magára, hogy a' Király hajlandóságát megnyerni, és néki a' rolla való vélekedést megmondani fogja. Meg is mondotta. Az érdemes *Möllendorf* és *Kalkreuth* voltak azok, a' kik a' hadakozásnak elkezdésében ellenkeztek. Azt mondják, hogy a' 9-ik és 10-ik Fr. Huszár Regimentnek *Saalfeldnel* való vitézségek felől tudósítatván a' Király, így szóllott: — „Azt erőssítetek, hogy a' Fr. lovasság semmit nem ér: azonközben látjátok hogy viseli a' könnyű lovasság is magát; ítéljétek-meg mit tehetnek a' vasasok Tizenöt esztendei tsatazásokban mentek ők onnyire. Ennyi esztendőig tartó hadakozás kellene a' mi lovasa-

inkrak, hogy a' Frantziák lovasságával megmérkezhessenek; de ki lehetne oly nagy ellensége Pruszslának, a' ki azt kívánná néki, hogy ennek megpróbálására módja legyen." — Ő Császári F. ge, minnekutánna a' Schleitzi és Saalfeldi tsaták után a' Pr. seregeknek magazinumaikat elfogta, 's őket egymástól elvágta volna, az alább következő levelet írta ezen hónap (Oktob.) 12. kén a' Pr. Királyhoz.) Kaptány *Montesquion* a' Császárnál lévő Ordináncz tiszt vitte azt el, 13-ikban délutánni 4 orakor érkezett meg a' Generális *Hohenlohe* szállására, a' ki őtet magánál tartóztatta, a' Királyhoz szolló levelet pedig tőle által vette. A' Király, Logere ts. k két óranyi távolságra vólt hátrább, következésképpen a' levelet még az nap' leg feljebb estvéli 6 oraig vehette volna. Azt mondják ázonközben hogy tsak 14 dikben reggeli 9 orakor vette, mikor már folyt a' verekedés, 's a' minden ekképpen szollott (mint erősítik) a' Király: — „Ha ez a' levél jobbkor érkezett volna; meg lehet, hogy most nem kellene verekednünk: hanem ezek az ifiú emberek úgy feltüzesettek, hogy ha tegnap a' békesség kérdésbe jött volna, ármádiámuak egy harmadrészét Berlinbe viszsza nem vihettém volna. —

„A' Király alatt két ló öletett meg; egy puska-golyóbis a' kaputja ujját érte. Hertzeg Braunschweig minden féle hibát tett ezen háboruban; rossz plánumot tsinált, és az ármádia mozdulásait rosszul igazgatta. Azt gondolta, hogy a' Császár még Párisban van, mikor már ármádiámuak szárnyához meg érkezett volt; mikor gondolta, hogy a' Császár a' mozdulásokhoz akar fogatni, már akkor

meg volt kerülve a' Pr. sereg' szárnya. Egy szóval a' félelem már az ütközett előtt eltöltötte vala a' Pr. vezéreket; ekkor esmértek reá, mely rossz fekvésben légyenek, és hogy egész Monarkhiájokat ki-tették a' szerentse játéknak. Minnyájan így szollottak: Am legyen! minnyájuok önnön személyünkkel fogunk fizetni" — Így szoktak többnyire szollani a' reménségeket elvesztett emberek.

„A' Királyné szünetlen Weimarban tartzkodott ezen időközben; utóljára tsakugyan kénytelenek voltak tudtára adni az emberei, hogy a' következő nap fontos fogna lenni a' Pr. Monárkiára nézve. Kivánta volna, hogy eltávozását javasolja a' Kira; míg végezetre elérkezett az idő, hogy kénytelenített onnan eltávozni. Lord *Morpoth*, a' ki olly véggel küldetett vala a' Pr. Udvarhoz, hogy Prusszus vért vásároljon, a' melly valósággal alacsony kereskedés, 11 ikben megérkezett vala Weimarba, a' lévén reá bizattatva, hogy bővséges ajánlásokat tegyen. Már ekkor rosszak lévén *Weimár* körül a' kinézések, a' Prusz. Udvar nem akarta itt látni ezen Követet, a' melyhezképp azt adatta tudtára, hogy mivel itt nem lehetne bátorságba; tehát térjen vissza Hamburgba, és várja ott el a' dolog' kimenetelét. Mit mondott volna a' Devonshiri Hertzegasszony, ha látta volna, hogy az ő Vejére a' volna bizattatva, hogy a' hadakozás' tüzét éleszsze, hogy a' megmérge-sitet arany felől ajánlást tegyen, 's hogy végezetre szomorodva ilyen módon vissza futai kénytelenítettik. Még semmi tudositásunk nem érkezett a' felől, hogy Prusszia és az Orosz birodalom kö-

zött valamelly Alku köttetett volna, és bizonyos az, hogy a' mai napig egy Orosz is a' Pruszsus földre bé nem lépett. A' mi seregeink azonközben az Oroszokat látni igen kívánják; ismét rá fognak Pruszsziában találni Austerlitzre. Lajos Pruszsziái Princz 's azok a' Generálisok, a' kik a' Frantziáknak első tsapásaik miatt oda lettek, ma úgy irattatnak-le, mint ennek a' hitel felett való megtérbolyodásnak első indítói. A' Király a' ki e' miatt leg többet szenved, leg kevesebbé vólt benne részes. Lipsiában nagysok áruportékát találtunk. — Mit fog Anglia mind ezekkel a' történetekkel nyerni? Ő vissza kaphatta volna Hannoverát, magának megtarthatta volna Málthát, 's a' Jó-remenség fokát, és ekképpen tisztességes békességet tsinálván, a' világnak a' békességet vissza adhatta volna. Pruszsziát Fr. ország ellen fel ingerelni, 's a' Császárt végképpen megszorítani akarta: azonközben Pruszsziát önnön veszedelmére vezérelte, a' Császár hatalmát pedig és ditsőségét nagyobara emelte, 's közelit az az idő, a' melyben úgy nézheti magát Angliá, mint a' melly az egész száraz Európa által meg van szállva. Hát tsakugyan vérontás által elevenítik az Anglusok a' magok kereskedéseket és szerzeményeiknek virágzását? Nagy szerentsétlenségek következhetnek még Angliára, &c. &c. "

*) *A' Napoleon levele a' Pruszsus Királyhoz, indult Gerából Oktober 13-ikán reggeli 10 orakor 's meg érkezett a' Gen. Hohenlohe Lögerébe délután 4 orakor.*

„Ea nem elébb hanem e. h. 7-kén vettem az U-

ram Bátyám? September 25 kén hozzáam utasított levelét. Sajnálom, hogy rá vették Felsőgedet, hogy ezt a firkálást (pamphlet) aláírja. En erre nem egyébért felelek; hanem csak hogy kinyilatkoztassam, hogy az ebben találtató dolgokat Fgednek telyességgel nem tulajdonítom; mind ezek ellenkeznek valamint a' Fged tulajdonságával, úgy mind kettőnknek becsületével. Sajnálom és méltatlannak tartom magamhoz az ilyen munkának szerzőjét, Mingyár azután a' Fged Ministerének October 1 - ső napján költ nyilatkoztatását is vettem. Fged engemet ezen hónap 8-kára meghívott; én mint gavalér szavamnak állottam: Szakszopia közepén vagyok. Higygye-meg Fged, hogy olyan erővel vagyok, hogy ném sokáig vételekedhet minden ereje által is a' győzedelem felett vellen. Hanem mire való lenne ennyi vérnek kiontása? En Fgedhez is úgy szollok, mint Sándor Császárhoz szollottam az Austerlitzi tsata előtt két napokkal. Tselekedjék az egek, hogy az eladatott vagy eszeveszett emberek, a' kik a' Felsőged és birodalma ellenségei inkább mint az enyimek és nemzetemé, ne adjanak Fgednek olyan tanátsot, a' mellynek olly vége legyen. —

„Király! én hat esztendőktől fogva barátja voltam Fgedneknek. Nem akarom há zontra fordítani azt a' tébolygást, a' melly a' Fged tanátsosait lelkesíti, és a' kik olyan politikai hibákat tettek Fged által, a' mellyekre még most is bámul Europa, s olyan rettenetes katonai hibákat, a' mellyeket nem soká vissza hangoztatni fog Európa. Ha Fged lehetséges dolgokat kívánt volna töl-

lem nyilatkoztatásában én azokban megegyeztem volna: mdggyalásztatásomat kívánta, bizonyos lehetett tehát feleletemnek mivólta felől is. A' hadakozás e' szerént közöttünk elkezdődött, a' szövetség örökre elszakadott. Hanem miért öldökeltetnök még is alattvalóinkat? Én nem betsülöm te lyességgel azt a' győzedelmet, a' melly feles számú jó gyermekeimnek vérek által fogna megvásároltatni. Ha most kezdeném katonai pályafutásomat, és ha félnék a' hadi szerentse' játékától, akkor ezen beszédem helytelen volna. Király! F.ged meg fog győzetetni; veszedelmzeti életembéli nyugodalmát, és alattvalóinak életeket, a' nélkül, hogy valami indító okának csak árnyéka is volna arra. F.ged még ma sérelem nélkül van, véllem rangjához illő módon alkudozhat; egy hónapnak eltélese alatt más környülállások között fogja találni magát; olyan boszantzó után indúlt-el, a' mely mesterségesen készítette; azt írja F.ged nékem, hogy sok szolgálatját mutatatta hozzám; ám legyen! imé én az azokra való vissza emlékezésemnek leg nagyobb bizonyosságát mutatom: F.gedtől függ, hogy alattvalóit a' had pusztításaitól és szerentsétlenségeitől megőrizze; alig hogy elkezdette azt, és már elvégezheti, 's olyan dolgot tselekszik, a' mellyet meg fog köszönni Európa. Ha a' dühösködőkre halgat, a' kik 14 esztendőök előtt Párist elfoglalni akarták, a' kik ma azt hadakozásba bonyolították, olyan nagy kárt teszen népének, a' melynek helyrehozására egész élete nem leszen elég. Király! én semmit nem nyerhetek F.gedtől; nem kívántam nem is kívánok semmit: a' jelen való hadakozás ellenkezik a' politikával. Én veszem észre, hogy ezen levelem mivólta

ingerlésére szolgálhat egy Uralkodó természeti érzékenységének: hanem a' környülmánások semmi kedvezést nem kívánnak; én úgy mondom F.gednek a' dolgot, mint gondolom. Engedje F.ged, hadd mondhassam, hogy nem nagy titkot felezek fel, ha azt erőssitem, hogy Fr. ország három annyi néppel bír, mint a' F.ged Státusai, 'skatonaságra is van ilyen jó. Én F.gednek semmi igazi okot a' hadakozásra nem szolgáltattam. Parantsóljameg F.ged ezea gondolatlanok és rosszak rajjának, hogy thronussa előtt az ahoz tartozó tisztelelere nézve halgassanak-el; 's hogy adják vissza F.gednek és Státusainak a' tsendességet. Ha fel nem találja is többé Uram Bátyám bennem szövetségessét, fel fog találni egy embert, a' k'itsak népem politikájától elválhatatlan hadakozást kívánnok folytatni 's telyességgel nem kívánnok olyan Felsőgekkel való verekedésben vért ontani, a' kik vellema semmi féle szolgalmatosság, kereskedés, és politikabeli ellenkezésben nintsenek, &c. Továbbá kérémm az Istent, hogy vegye kedves Uram Bátyám a' maga szent és méltó gondvisolése alá, maradvan a' Felsőged' jó öttse. —

„Napoleon;

„Irtam Gerai Császári hadi szállásonon, Okt. 12-kén, 1806-ban.

N. D.